

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

α. σχολικό βιβλίο σελ. 63: «Συμβουλευτικό όργανο, με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό), που επανδρώθηκε από τον Καποδίστρια προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη των πρώτων κομμάτων.»

β. σχολικό βιβλίο σελ. 146, 152: «Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης (30 Ιανουαρίου 1923) ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδέτερων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξίμων. Μερίμνησε το 1924-1925 για τη μετακίνηση 200.000 Ελλήνων που παρέμεναν στην Καππαδοκία και γενικότερα στην Κεντρική και Νότια Μικρά Ασία.»

γ. σχολικό βιβλίο σελ. 53: «Βρετανική εταιρεία που ανέλαβε το 1925 την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.»

ΘΕΜΑ Α2

Α. Σωστό

Β. Σωστό

Γ. Λάθος

Δ. Λάθος

Ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

σχολικό βιβλίο σελ. 20

«Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά. Η δραστηριότητα αυτή ευνοήθηκε από διάφορες συγκυρίες, και ιδιαίτερα από την έξοδο της Ρωσίας στη Μαύρη Θάλασσα και το εμπόριο που αναπτύχθηκε στα λιμάνια της περιοχής (λ.χ. στην Οδησσό) και της Μεσογείου. Με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) μεταξύ της Ρωσίας και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, τα χριστιανικά –ελληνικά– πλοία προστατεύονταν από τη ρωσική ισχύ και έτσι ευνοήθηκε η ραγδαία ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους. Λίγο αργότερα, με τη Γαλλική Επανάσταση και τους Ναπολεόντειους πολέμους, ευνοήθηκε ιδιαίτερα η ελληνική ναυτιλία. Η διάσπαση του ηπειρωτικού αποκλεισμού, τον οποίο είχε επιβάλει το αγγλικό ναυτικό στα γαλλικά λιμάνια, έφερνε μεγάλα κέρδη, ενώ ταυτόχρονα η εξαφάνιση των γαλλικών πλοίων από την Ανατολική Μεσόγειο δημιούργησε κενά, που έσπευσαν να εκμεταλλευτούν οι Έλληνες.»

ΘΕΜΑ Β2**σχολικό βιβλίο σελ. 97-98**

«Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και οι άθλιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εργατών οδήγησαν σε έντονη πολιτικοποίησή τους, κατά τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα. Οι συνθήκες έδιναν την εντύπωση ότι οι πλούσιοι γίνονταν πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι. Το 1918 ιδρύθηκε το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.) από συνέδριο σοσιαλιστών. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν δημοκρατία, παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική, ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσάρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν διαμφισβητούμενα εδάφη, θα λύνονταν με δημοψηφίσματα.

Το Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν το πιο αυστηρά οργανωμένο κόμμα. Έως το 1919 ήταν υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σταδιακά απομακρύνθηκε από αυτή, υιοθετώντας την αρχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Το 1924 μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.), αφού προσχώρησε στην Τρίτη Κομμουνιστική Διεθνή.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**ΘΕΜΑ Γ1****α. Ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής από την Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (ΕΑΠ)****Σχολικό βιβλίο, ενότητα «Η αγροτική αποκατάσταση» σελ. 156-157:**

«Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο της ΕΑΠ. Απέβλεπε στη δημιουργία μικρών γεωργικών ιδιοκτησιών. Η εγκατάσταση των προσφύγων έγινε σε εγκαταλελειμμένα χωριά, σε νέους συνοικισμούς προσαρτημένους σε χωριά και σε νέους, αμιγώς προσφυγικούς συνοικισμούς.

Ο παραχωρούμενος κλήρος ποίκιλλε ανάλογα με το μέγεθος της οικογένειας των προσφύγων, την ποιότητα του εδάφους, το είδος της καλλιέργειας και τη δυνατότητα άρδευσης. Συνήθως ο κλήρος δεν αποτελούσε ενιαία έκταση, αλλά τεμάχια αγρών που βρίσκονταν σε διαφορετικές τοποθεσίες. Στην αρχή η διανομή από τις υπηρεσίες εποικισμού ήταν προσωρινή. Θα γινόταν οριστική μετά την κτηματογράφηση από την τοπογραφική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας. Εκτός από τη γη παραχωρούνταν στέγη, εργαλεία, σπόροι, λιπάσματα και ζώα.»

Βασιζόμενοι/-ες στη μελέτη του κειμένου οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το **Κείμενο Α:**

- Η «κατά τρόπον παραγωγικόν» εγκατάσταση των προσφύγων επιχειρήθηκε με συστηματικό τρόπο και πήρε κυρίως τη μορφή της αγροτικής αποκατάστασης, κατά την οποία θα παρέχονταν, εκτός από γη, τα σχετικά μέσα για την καλλιέργειά της.
- Όπως ανέφερε ο Διευθυντής της Αγροτικής Αποκαταστάσεως της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ) οι πρόσφυγες αγρότες εξομοιώνονταν με τους ντόπιους αγρότες και δικαιούνταν αγροτική αποκατάσταση η οποία αφορούσε:
 - ✓ την παραχώρηση βιώσιμων γεωργικών κλήρων
 - ✓ τη στέγαση με την ανέγερση κατοικιών αγροτικού τύπου

- ✓ τον εφοδιασμό τους με σπόρους, μεγάλα και μικρά ζώα, γεωργικά εργαλεία, κάρα [...] για όσο διάστημα αναμένονταν τα αποτελέσματα της πρώτης καλλιέργειας – πολλές φορές και κατά το δεύτερο έτος από την εγκατάστασή τους.

β. Το σύστημα που τηρήθηκε για τη στέγαση των αγροτών Μικρασιατών προσφύγων

Σχολικό βιβλίο, ενότητα «Η αγροτική αποκατάσταση» σελ. 157

«Για τη στέγαση τηρήθηκε το σύστημα της ανέγερσης των οικιών απευθείας από την ΕΑΠ (εργολαβία) ή της ανέγερσης από τους ίδιους τους πρόσφυγες με τη χορήγηση όλων των οικοδομικών υλικών (αυτεπιστασία). Τα κτίσματα ήταν, συνήθως, δύο δωμάτια, μία αποθήκη και ένας σταύλος. Την αξία του παραχωρούμενου κλήρου θα πλήρωναν οι πρόσφυγες με δόσεις. Ο τίτλος που δινόταν στους κληρούχους ήταν τίτλος απλής κατοχής. Θα γινόταν τίτλος πλήρους κυριότητας αργότερα, μετά την αποπληρωμή του χρέους. Μετά τη διάλυση της ΕΑΠ, το 1930, τα χρέη των αγροτών προσφύγων ανέλαβε να εισπράξει η Αγροτική Τράπεζα.»

Βασιζόμενοι/-ες στη μελέτη του κειμένου οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το **Κείμενο Β**:

- Η κατασκευή των κατοικιών έγινε με δύο τρόπους: 1) με ανάθεση σε εργολάβους, 2) με τη χρησιμοποίηση του προσφυγικού εργατικού δυναμικού υπό την καθοδήγηση των υπηρεσιών της Επιτροπής.
- Στην περίπτωση των εργολάβων:
 - ✓ πολλοί από αυτούς αντιμετώπισαν σοβαρές δυσκολίες, κυρίως στις περιοχές όπου ήταν προβληματική η μεταφορά καθώς και η εξεύρεση υλικών και εργατικών χεριών.
 - ✓ η Επιτροπή δεν ήταν ιδιαίτερα ευχαριστημένη από τις υπηρεσίες των εργολάβων, ιδιαίτερα όταν οι τεχνικοί υποχρεώνονταν να παραλάβουν εργασία κακής ποιότητας υπό την πίεση των άμεσων αναγκών για τη στέγαση των προσφύγων.
- Στην περίπτωση του προσφυγικού εργατικού δυναμικού:
 - ✓ συνίστατο στην παροχή προς τους πρόσφυγες ξυλείας, κεραμιδιών και καρφιών, υλικών δηλαδή που θα έπρεπε να μεταφερθούν από μακριά, καθώς και χρημάτων για την πληρωμή των μαραγκών και των χτιστών.
 - ✓ οι πρόσφυγες παρείχαν την ανειδίκευτη εργασία και εκτελούσαν τις μεταφορές των υλικών. Ένας εργοδηγός επέβλεπε την ποιότητα και την ποσότητα της εργασίας και έδινε προκαταβολές σε χρήμα ή είδος ανάλογα με τη σημειούμενη πρόοδο.

ΘΕΜΑ Δ1

α. Οι θετικές εξελίξεις που προκάλεσε το κίνημα του Θερίσου

Σχολικό βιβλίο, ενότητα «Το τέλος της επανάστασης του Θερίσου και ο θρίαμβος της πολιτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου», σελ. 215:

«Το κίνημα του Θερίσου δεν πέτυχε πλήρως τους στόχους του, αλλά έδωσε νέα ισχυρή ώθηση στο Κρητικό Ζήτημα και προκάλεσε θετικές εξελίξεις. Διεθνής

Επιτροπή που ήλθε στην Κρήτη το Φεβρουάριο 1906, ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλει σχετική έκθεση. Έπειτα από μακρότατες και επίπονες διαβουλεύσεις με τον Ελ. Βενιζέλο και με την Ελληνική Κυβέρνηση, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέληξαν σε μια νέα ρύθμιση του Κρητικού Ζητήματος. Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων προέβλεπε την οργάνωση Κρητικής Χωροφυλακής με εντελώς νέο σχήμα, την ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής, με Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό, και την ανάκληση των ξένων στρατευμάτων, μετά την αποκατάσταση της εσωτερικής γαλήνης στην Κρήτη.»

Βασισμένοι/-ες στη μελέτη του κειμένου οι μαθητές/-τριες αναμένεται μέσα από την κριτική ανάγνωση των ιστορικών πηγών να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες από τα **Κείμενα Α και Β**:

- Ο Κρητικός Λαός έχει πλέον δικαίωμα γνώμης σε ό,τι αφορά στις εθνικές εξελίξεις. Το Κρητικό ζήτημα είναι κατ' εξοχήν εθνικό ζήτημα και όχι απλώς δυναστική υπόθεση. (Κείμενο Α)
- Μετά την επανάσταση του Θερίσου ορίστηκε η ψήφιση νέου πολιτεύματος, το οποίο ενίσχυσε τις ελευθερίες και την πολιτική δύναμη του κρητικού λαού. (Κείμενο Α)
- Η Διεθνής Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παραμονή του Πρίγκιπα Γεωργίου στην Κρήτη θα παρεμπόδιζε την ομαλή εξέλιξη της πολιτικής ζωής στο νησί, προκρίνοντας την άμεση ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, ως την προσφορότερη λύση. (Κείμενο Β)
- Η Διεθνής Επιτροπή τον Ιούλιο του 1906 κατέληξε σε ένα συνολικότερο σχέδιο για την επίλυση του Κρητικού ζητήματος:
 - ✓ στην αναδιάρθρωση της χωροφυλακής με παράλληλη δημιουργία πολιτοφυλακής κάτω από την εποπτεία απόστρατων Ελλήνων αξιωματικών
 - ✓ και στην απόσυρση των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων από την Κρήτη. (Κείμενο Β)

β. Η πολιτική κατάσταση στην Κρήτη, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά τον θρίαμβο της πολιτικής του Βενιζέλου μέχρι και τον Αύγουστο του 1906

Σχολικό βιβλίο, ενότητα «Το τέλος της επανάστασης του Θερίσου και ο θρίαμβος της πολιτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου», σελ. 215-216:

«Η πολιτική του Βενιζέλου είχε θριαμβεύσει. Αμέσως έπειτα συγκροτήθηκε η Β' Συντακτική Συνέλευση, για την εκπόνηση νέου συντάγματος, και η πρώτη πράξη της ήταν η έκδοση ενωτικού ψηφίσματος, μέσα σε ατμόσφαιρα συμφιλίωσης και εθνικής έξαρσης. Με νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία.»

Βασισμένοι/-ες στη μελέτη του κειμένου οι μαθητές/-τριες αναμένεται μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το **Κείμενο Γ**:

- Η Β' Συντακτική Συνέλευση των Κρητών ανέλαβε μέσα σε ατμόσφαιρα εθνικής συμφιλίωσης να εκπονήσει νέο Σύνταγμα και προχώρησε στην έκδοση ενωτικού ψηφίσματος στις 30 Ιουλίου 1906.
- Οι Μεγάλες Δυνάμεις παραχώρησαν στην Κρητική κυβέρνηση δάνειο ύψους 9.300.000 γαλλικών φράγκων και παράλληλα ρύθμισαν το ζήτημα των τόκων των προηγούμενων δανείων.
- Στις 14 Αυγούστου 1906 οι Μεγάλες Δυνάμεις εξέδωσαν απόφαση σύμφωνα με την οποία στο εξής ο βασιλιάς των Ελλήνων Γεώργιος Α' είχε το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης. Αυτό ήταν ένα καθοριστικό βήμα για την προώθηση του Κρητικού Ζητήματος.